

Huinga Reo Taketake o te Ao i Hapani

nā Nicola Bright, nō Ngāi Tūhoe me Ngāti Awa.

I tū tēnei huinga reo, te Indigenous Languages Symposium i te marama o Here-turi-kōkā ki Aichi, Hapani. Nā te tari Canadian Heritage o te Kāwanatanga o Kānata te hui nei i whakahaere. I reira ngā tāngata nō Kānata, nō Hawai'i, nō Ahitereiria, nō Amerika, nō Īnia, nō Pakistan, nō Awherika me Aotearoa. I te whakaaro kōtahi mātou kia hui ki te whakawhiti kōrero, whakawhiti whakaaro hoki hei whai huarahi oranga mō ō mātou ake nei reo. I timata te hui i te 9 o Here-turi-kōkā, te rā o ngā reo o ngā tāngata whenua katoa.

I te timatanga o te hui, i kite au i te pouritanga, te mamae, me te pēhitanga o ngā reo o ia whenua, o ia whenua. He pouri te āhua o ētahi kōrero nā te mea, mō ētahi momo reo, torutoru noa iho ngā morehu e taea tonu ai te kōrero i ō rātou

reo rangatira. Ko te tangata whenua o Hapani, ko te Ainu, tētahi o ngā rōpū reo pērā. He tino uaua tō rātou whawhai ki te mau ki tō rātou reo, nā te kaha o te reo o ngā Hapani me te iti o ō rātou tāngata.

Engari, ahakoa te pouritanga o ētahi o ngā kōrero, i te mutunga o te hui, i huri mai te wairua ki te ao e heke mai ana, ā, ka puta mai ngā wawata, ngā tūmanako mō te oranga o ō mātou reo.

Ko tētahi o ngā rauemi miharo i whakaputaina i taua hui, ko te pātengi raraunga 'First Voices', nā Peter Burns i hanga. Nā tēnei rauemi, ka taea te iwi te whakauru ō rātou kupu me te rongō o ia kupu (i kōrerotia e tētahi tamaiti, pakeke rānei) me tētahi pikitia. He rauemi pai tēnei mō ngā kura, mō ngā ākonga hoki. Engari, ahakoa he mea whakaako tēnei rauemi, he mea pārekareka hoki.

Ko te mahi a tētahi o ngā iwi o Kānata, he mea āhua rite ki te mahi "tuakana-teina" o Aotearoa. Ka hui tahi te tuakana me te teina ia wiki, ia wiki ki te kōrero i roto i ō rāua reo, ā, ia marama ka hui te rōpū whānui ki te whakawhiti whakaaro rautaki hei āwhina i te mahi a ngā tokorua nei. Ko ētahi o ngā rerekētanga o ngā mahi i Kānata ki te mahi i Aotearoa, ka utua ngā mea o Kānata ki te mahi i tēnei mahi, ka wātea hoki rātou mō tēnei mahi. Kei Aotearoa, ko te aroha anake te utu!

He mea whakahirahira ēnei momo hui kia taea ai ngā tāngata e mahi ana mō ngā reo te kite i ngā mahi a ētahi atu whenua, ki te whakawhiti whakaaro hoki. Ko te tūmanako, ka haere tonu te kaupapa nei ki tētahi o ngā hui e heke mai ana, pērā ki WIPCE ka tū ki Kiririroa ā te Whiringa-ā-rangi 2005.

Ngā tāngata o te Huinga Reo Taketake o te Ao i Hapani